

Åtgärdsplan mot mobbning, trakasserier och våld

Uppdaterad hösten 2021

**Kimitoön
Kemiönsaari**

Mål, styrdokument och definitioner

Enligt grundskolelagen GrUL 29§ och gymnasielagen GymnL 21§ är huvudmannen skyldig att som en del av läroplansarbetet utarbeta en plan för hur eleven / de studerande skall skyddas mot våld, mobbning och trakasserier, samt verkställa planen och övervaka att den följs. Denna plan bygger bland annat på UBS:s handbok för Antimobbningsarbete i skolor och läroanstalter (Guide och handböcker 2020), och Kiva - skolas material samt definitioner.

Målet med antimobbningsarbetet är att alla elever, studerande och vuxna i skolan får verka i en trygg studie- och arbetsmiljö. Alla medlemmar av skolsamfundet tar ansvar för att en positiv atmosfär råder, att tryggheten garanteras, samt att ingen mobbas. I en skola med gott skolklimat och positiv anda upplever även tredje part att **det** är tryggt och trivsamt. Alla lekar, diskussioner och övrigt umgänge skall ske i sådan anda att det inte kan tolkas negativt av någon.

I den här planen beskrivs Kimitoöns kommuns riktlinjer för förebyggande arbete med att skapa en trygg skolmiljö samt konkreta åtgärder i våld-, mobbnings-, och trakasserifall. I denna plan avses med elev både en elev i grundläggande utbildning och studerande på andra stadiet. Varje skola skall ha en egen mer detaljerad plan där både det förebyggande arbetet och de konkreta åtgärderna beskrivs. Den skolvisa planen skall följa de riktlinjer som framgår i denna plan och uppdateras årligen. Den skolvisa planen publiceras på skolans webbsida.

Utbildningsstyrelsen inleder sin presentation gällande deras direktiv med följande text:

Enligt grundlagen har var och en rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. Att bli mobbad bryter mot de här grundläggande rättigheterna och har många negativa och ofta långvariga konsekvenser för barns och ungas utveckling. Därför ska vi förebygga mobbning och omedelbart ingripa i mobbningsfall som framkommer. Handboken Antimobbningsarbete i skolor och läroanstalter innehåller anvisningar för hur elever, föräldrar och skolpersonal ska gå tillväga i en mobbningssituation.

Länk till handboken:

<https://www.oph.fi/sv/statistik-och-publikationer/publikationer/antimobbningsarbete-i-skolor-och-laroanstalter>

Utbildningsstyrelsen har sammanställt gyllene regler för eleverna och föräldrarna om hur man ska gå till väga i en mobbningssituation.

Länk till Gyllene regler:

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/gor-sa-har-i-en-mobbningssituation-till-eleverna-a4.pdf>

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/gor-sa-har-i-en-mobbningssituation-till-foraldrarna-a4.pdf>

Kommunens skolor deltar i KiVa skolas program vilket innebär bland annat lektioner, KiVa skolas trivselenkät och grund för mobbningsutredningar samt uppföljning av mobbningsfall.

Kiva skolas material finns på sidan: <https://www.kivaskola.fi/>

Polismyndigheterna har tagit ställning till mobbning. På deras hemsida kan man läsa om deras råd och tankar som riktar sig både till elever, skolpersonal och vårdnadshavare.

<https://poliisi.fi/sv/skolmobbing-kan-vara-ett-brott>

Definitioner

Mobbning

Mobbning föreligger då en eller flera personer systematiskt och medvetet riktar negativa handlingar eller kränkningar mot en eller flera personer. Mobbning kan också vara en engångsföreteelse om offret är klart i underläge p.g.a. sin ålder, storlek eller annan faktor. Man kan delta i mobbning på olika sätt t.ex. som aktiv mobbare, förstärkare eller passiv medlöpare. Mobbning i skolan kan ske mellan elevgrupper, enskilda elever, elev-vuxen, vuxen-elev och mellan vuxna.

Olika former av mobbning:

1. Verbal mobbning innebär att man avsiktligt använder ett språk som sårar andra. Sätt att verbalt mobba är bland annat att skriva eller säga elaka kommentarer, att härma, håna, ge öknamn, sprida rykten, skämta, hänskratta och hota.
2. Psykisk mobbning innebär att det är mobbning som sker i det tysta och gör offrets tillvaro obekväm. Sätt att mobba psykiskt är bland annat suckar, blickar, himla med ögonen, minspel och grimaser.

3. Fysisk mobbning innebär att det är mobbning där mobbaren använder sin fysiska kraft. Sätt att mobba fysiskt är bland annat att knuffa, sparka eller slå.
4. Nätmobbing innebär bl.a. att förmedla kränkande elaka meddelanden, fotografier, filmer, skvaller eller lögnar. Nätmobbing sker via sociala medier. Den kan pågå 24h i dygnet och finns tillgänglig för en stor användarkrets.
5. Ostracism innebär socialt uteslutande, osynliggörande och ignorering. Det orsakar social smärta som är jämförbar med våld eller mobbning. Förfaringsätt är bland annat att vända ryggen till, inte svara på meddelanden, utesluta från gemensamma aktiviteter och att medvetet välja att inte gilla en viss persons inlägg eller att många väljer att inte godkänna en viss person i olika grupper på sociala medier.
6. Mobbning riktad mot egendom. Sätt att utföra denna typ av mobbning är att medvetet ta, medvetet förstöra egendom eller gömma så att offret inte kan få tillbaka sin egendom utan hjälp av tredje part (låser in i skåpet).

Mobbningen ändrar form enligt trender i samhället och sociala mediers påverkan. Elever tar intryck av dem och prövar på. Det är viktigt att skolan är lyhörd för dylikt. Det kan behövas diskussioner med både elever och hem gällande direkt farliga trender. De sociala medierna tar över allt mer och varje skola bör noggrant fundera på hur de motarbetar de sociala mediernas negativa inverkan. Mobbningsutredningar kring nätmobbing följer i princip samma utredningsmönster som övrig mobbning men den kompliceras av att den kan ske 24h i dygnet och därmed blir gränsdragningen för vad som är skolans ansvar svår. Skolans samarbete med hemmen och myndigheter är i dessa fall extra betydelsefullt.

Trakasserier

Med trakasserier avses enligt diskrimineringslagen (14§) ett beteende som syftar till eller som leder till att en persons människovärde kränks. Beteendet kan skapa en förnedrande, förödmjukande, hotfull, fientlig eller aggressiv atmosfär med anknytning till en förbjuden diskrimineringsgrund. De förbjudna diskrimineringsgrunderna är ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning,

sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Diskrimineringslagen (7§) förbjuder sexuella trakasserier och trakasserier på grund av kön.

Trakasserier och mobbning är handlingar som är svåra att särskilja. Ofta är trakasserier enskilda händelser medan mobbning oftast är upprepade handlingar. Trakasserier är allvarliga handlingar som alltid bör utredas. Skolan skall förebygga trakasserier genom att ge kunskap i hur man behandlar sina medmänniskor, sociala färdigheter, självkänsla och empatisk förmåga.

Våld

Våld förekommer i många olika former som t.ex fysisk och psykisk. Våld kan vara att man slår eller sparkar eller att man muntligt sårar eller annars orsakar psykisk stress och lidande. Båda formerna sårar en annan människa och kan orsaka allvarliga följder (baserat på Mieli ry)

Alla former av våld är en handling som är helt oacceptabel i skolvärlden eftersom det skapar otrygghet. Alla skolor bör ha en plan för vilka åtgärder man tar till vid våldsamt beteende.

Förebyggande åtgärder som skolan kan göra för att förhindra mobbning

I skolan bör atmosfären uppmuntra till målmedvetet förebyggande arbete, till att skapa en god skolmiljö där varje individ stöds till en stark självkänsla, goda sociala färdigheter och empatiförmåga. De förebyggande åtgärderna skall vara målinriktade och systematiska. Ett målmedvetet förebyggande arbete ger stora möjligheter att förminska förekomsten av mobbning.

Åtgärderna kan delas in på kommunal- skol- klass- grupp - och individnivå

Kommunal nivå

Mobbningsförebyggande åtgärder	Kort beskrivning
Fortbildning	Regelbunden fortbildning gällande elevers välmående och nya arbetsmetoder kring det förebyggande arbetet. Varje lärare bör känna sig trygg i hur jobba med dylika frågor.
Samarbete med myndigheter	Ett aktivt och kontinuerligt samarbete mellan utbildningen och fritidsenheten, sociala tjänster och polis bör finnas.
Trivsel- och ordningsregler	Kommunen har gemensamma trivsel - och ordningsregler för öns skolor.
KiVa skola	Kommunen är med i KiVa skola. Det innebär att KiVa skolas material är en av grunderna för antimobbningsgruppernas arbete.

Skolnivå

Mobbningsförebyggande åtgärder	Kort beskrivning
Trivsel och ordningsregler	Skolan har tillägg till de kommunala trivsel- och ordningsreglerna där den egna skolkulturen beaktas. Reglerna skall bidra till allas välmående.
Daglig attitydfostran	Skolans personal ger attitydfostran i det dagliga arbetet.
Skolans antimobbningsgrupp	Varje skola bör ha en antimobbningsgrupp/KiVa team. Antimobbningsgruppen/KiVa teamet har tillsammans med skolans rektor som sin uppgift att se till att alla vuxna och alla elever känner till sin roll och sitt ansvar i dessa frågor.
Kontaktperson till KiVa skola	Personen håller kontakten till KiVa skola samt ansvarar för att KiVa skolas enkät fylls i.
Trivselenkät	Eleverna/studerande skall via en enkät besvara frågor kring välmåendet med tyngdpunkt på mobbning minst två gånger per skolar. Genom trivselenkäter kan eleverna anonymt svara på frågor gällande mobbning och skoltrivsel. Skolan får själv formulera sin enkät så att den egna skolkulturen kan beaktas.
Vänelever och övriga grupper som jobbar för trivseln	Varje skola har grupper vars uppgift är att jobba med skoltrivsel. Vänelevs-, stödelevsverksamhet medverkar till en trygg skolmiljö samt hjälper att utveckla och bibehålla en bättre skoltrivsel. Övriga grupper är t.ex.: Elevkåren, elevrådet, studerandekåren och trivselgruppen.
Förebyggande arbetsmetoder/temadagar	Dessa program/temadagar hålls av skolans personal men också av föreningar och utomstående handledare.

Samarbete med grundskolornas föräldraföreningar	Samarbete som stöder barnens positiva uppväxt
---	---

Klass/gruppnivå

Mobbningsförebyggande åtgärder	Kort beskrivning
Lektioner/temadag	Alla klasser bör varje år ha förebyggande lektioner.
Daglig attitydfostran	Skolans personal ger attitydfostran i det dagliga arbetet.
Klassens trivselregler	Bearbetas klassvis
Samarbete med hemmen	Samarbetet med hemmen sker t.ex via föräldramöten, temakvällar, klassföräldrar och föräldraföreningar.

Individnivå

Mobbningsförebyggande åtgärder	Kort beskrivning
Stöd till inblandade i mobbningsfall	I samarbete med elev- och studerandehälsan
Utvecklingssamtal och enskilda elev/studerande samtal	Hålls enligt den uppgjorda planen eller vid behov.

Vad som bör ingå i den skolvisa antimobbningsplanen

- Ansvarsperson för kontakt med KiVa skola
- Antimobbningsgruppens/KiVa teamets sammansättning och beskrivning av arbetet
- Plan för förebyggande arbete i varje årskurs
- Konkreta åtgärder vid mobbningsfall, våld och trakasserier
- Plan för hur eleverna, lärarna, assistenterna och övrig personal samt vårdnadshavarna informeras om skolans antimobbningsarbete.
- Trivselenkäten och hur den förverkligas och följs upp.
- Hur antimobbningsgruppen konkret följer hur man skall anmäla mobbningsfall samt arkiverar utredningar.
- Hur man arbetar med de inblandade elevernas och studerande välmående i samarbete med elevhälsan
- Skolan bör ha en plan för tillräcklig rastkustodiering

Konkreta åtgärder då man misstänker mobbning

Det är viktigt att det råder en atmosfär i skolan som stöder ett snabbt och målmedvetet ingripande i den mobbning som upptäckts. Alla är skyldiga att ingripa då man märker att det förekommer mobbning.

I skolornas antimobbningsplan beskrivs noggrannare de konkreta åtgärderna. Vid misstanke om mobbning görs en utredning där det konstateras om det är fråga om mobbning, våld, trakasserier, gräl, missförstånd, psykiskt illamående eller övrigt som orsakar oacceptabelt beteende.

Alla är skyldiga att anmäla ett misstänkt mobbningsfall. Elever kan anmäla misstanke om mobbning både muntligt och skriftligt. Vårdnadshavarna anmäler misstanke om mobbning endera muntligt eller skriftligt. Både elevernas och vårdnadshavarnas anmälan dokumenteras. Vårdnadshavarna kan uppmanas att fylla i blanketten för anmälan om misstanke om mobbning. Blanketten finns med i KiVa-skola materialet. Skolpersonalen anmäler misstanke om mobbning med samma blankett. Anmälan lämnas in till skolornas antimobbnings- eller KiVa team som sedan börjar arbeta med ärendet.

När misstanke om mobbning kommer till kännedom:

1. Två vuxna från antimobbningsgruppen arbetar med fallet
2. Samtal med möjligt offer
3. Samtal med möjliga mobbare
4. Samtal med vittnen

Den ovan nämnda ordningen kan skifta från fall till fall. Alla samtal bör dokumenteras på därtill avsedd blankett. Antingen används blanketten från KiVa-skola materialet eller en motsvarande som skolan har utarbetat utgående från den tidigare nämnda blanketten.

5. Kontakt till alla omyndiga parter hem tas alltid oberoende om mobbning konstateras eller inte.
6. Uppföljning
7. Om mobbningen inte slutar kallas vårdnadshavarna för samtal till skolan.
8. Om mobbningen inte slutar trots uppföljning och kontakt till hemmet, uppmanas offrets föräldrar/vårdnadshavare att ta kontakt med andra myndigheter såsom social- och polismyndigheter.
9. Alla inblandade erbjuds elev- och studerandehälsans stödtjänster.

Man bör komma ihåg att mobbning innehåller moment som är ett brott. Det kan vara fråga om ärekränkning, skadegörelse, misshandel, sexuella trakasserier eller stöld. Skolans antimobbningsarbete utesluter inte möjligheten att vara i kontakt med andra myndigheter. Skolans antimobbningsarbete gäller mobbning, våld och trakasserier som sker under skoltid. Mobbning utanför skoltid påverkar oftast skolvardagen och gränsdragningen kan vara mycket svår.

Källor

<https://www.oph.fi/sv/statistik-och-publikationer/publikationer/antimobbningsarbete-i-skolor-och-laroanstalter>

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/gor-sa-har-i-en-mobbningssituation-till-eleverna-a4.pdf>

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/gor-sa-har-i-en-mobbningssituation-till-foraldrarna-a4.pdf>

<https://www.kivaskola.fi/>

<https://poliisi.fi/sv/skolmobbing-kan-vara-ett-brott>

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20141325>

<https://mieli.fi/mieli-ry/>